

**Tractatvs De Præventionē Iudiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt III. De Præuentionē inter Iudicem delegantem, & delegatum. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

pecuniario, ipsius Domini, vel de interesse alicuius ex consanguineis, aut affinibus eiusdem, tunc enim quamuis suspicio sigillet personam Domini, non tamen eius iurisdictionem, *l. Prætor, & ibi Castrenf.* 48 & alij. ff. de iurisd. omni. Iudic. † Si tamen talis esset inimicitia, quæ apud Superiorem, magnam odij præsumptionem produceret, posset Superior ipse deputare aliquem, qui nomine Baronis exerceret, causâ in eius tribunali remanente: vt decisum testatur, Sanfelici. dec. 63. num. 32. 33. & 34.

Verum hanc quæstionem, vtrum suspectus in cognoscendo, sit suspectus in delegando, bene determinat Gratian. *discept. for. cap. 809. num. 16.* vbi probat, Baronem suspectum in cognoscendo, non esse suspectum in delegando, quia suspicio personam fugillat, sed non tollit iurisdictionem: per text. in *cap. si quis contra de for. compet. & per alia iura & doctrinas per eum copiose deductas.*

Quod tamen intelligendum monet, vt locum habeat in Iudice ordinario, non autem in delegato, cuius iurisdicção quouis modo impedita seu suspensa per legitimam partis reculationem, facit vt post illam non possit subdelegare, *cap. index ab Apostolice off. deleg. in 6. Vant. de nullit. ex defect. iurisdicção. deleg. num. 33. in princ.*

A D D I T I O

Ad Caput secundum Partis secundæ de Præuentione.

Cæterum, quia post hæc typis mandata, dubitatum fuit in Auditorio Rotæ de veritate eorum, quæ *suprà num. 37.* dicta fuere, nempe dubiam esse decisionem Sanfelicii 244. in qua decisum fuit, nullam esse confessionem furti quarundam ouium Baronis, factam per subditum coram Iudice per ipsum Baronem delegato, ex eo quod Baro nullam prorsus habet iurisdictionem in causa propria, ita vt non sit necesse quod opponatur de illius incompetencia, cum defectus iurisdictionis adsit ipso iure: ex notatis per Bart. in *l. qui iurisdictioni, num. 6. ff. de iurisd. omni. iud.* iunctis iis quæ tradunt Iac. *ibid. numero 7.* & Alex. *num. 3.* volentes hoc multo magis procedere in causis criminalibus: quod & voluit Cancer. *lib. 3. cap. 13. num. 197.*

Ideo pro confirmatione meæ sententiæ, & declaratione veritatis, quedam aduertenda sunt.

Primo, quod in illa decisione Sanfelicii 244. non negatur, quin illa confessio furti facta coram Iudice delegato per Baronem, sit valida, saltem in vim confessionis extrajudicialis, propter quam Reus confessus possit, vel ad torturam poni in grauibz delictis, vel ad aliquam poenam extraordinariam condemnari: vt per Eundem in *d. decis. num. 3. versic. Ex his sequitur.*

Secundo, quod quando talis est consuetudo, vt Dominus etiam in criminalibus causis, in quibus de proprio interesse agitur, delegare possit, illa est valida & obseruanda, vt probaui *suprà num. 43.* Et clarè de causa criminali loquens determinat Brunus (cui innititur Cancer.) in *consil. 30. num. 3. versicul. Idem vbi est consuetudo;* talem autem consuetudinem vigere in hac patria, certissimum & notorium est.

Tertio, supponendum est, magnam esse differentiam inter ipsum Baronem in causa propria ratione iniuriæ sibi illatæ iudicare volentem per se, & quan-

do non ipse iudicat, sed eius Officiales ordinarij: licet enim non possit propriæ iniuriæ vindicæ esse, nec Iudex ex notatis per Bart. & alios in *d. l. qui iurisdictioni, & in l. lex Cornelia, ff. de iniur.* Tamen per suos Officiales, & Iudices ordinarios bene potest ius dicere, vel iudicare; maximè si non allegetur suspectus. Magna siquidem est differentia, quod quis sit Iudex in causa propria, & quod inter Baronem & subditum Iudex inferior Ordinarius ius dicat, aut iudicet & cognoscat: vt probat Brun. *d. consil. 30. numero vlt.* dicens hanc sententiam transiisse in iudicatum: causa siquidem respiciens interesse Baronis, non ita pertinet ad eius Officiale, vt illius propria dici possit. Neque dici potest quod Iudex Baronis Ordinarius fuerit datus ille quem Baro voluit, quia dum fuit deputatus Iudex, non poterat Baro diuinare vtrum talis subditus, talem sibi iniuriam esset illaturus; vt bene ratiocinatur Carleual. *de iudic. tom. 2. disput. 2. quest. 7. sect. 1. num. 792. fol. 326. col. 2. versic. at in casu de quo agimus.* vbi loquitur tam de causis ciuilibus, quam de criminalibus: tandemque concludit, *num. 797. versic. ego certè:* iudicium coram Officiali Baronis tractatum, esse validum, parte non opponente: quod nostram sententiam planè confirmat; adeo vt nullus superesse possit dubitandi locus: nam decisio illa Sanfelicii 244. loquitur de Iudice delegato per Baronem, non autem de ordinario, qui non ita facillè recusari potest: & hanc eandem differentiam inter Iudicem Ordinarium Baronis, & ab eo delegatum, bene agnouit Crauer. *consil. 232. numer. 7. versic. Tertio respondet.*

C A P V T III.

A R G V M E N T V M.

De Præuentione inter Iudicem delegantem, & delegatum. Et ex quibus dicatur facta præuentione per Iudicem delegatum, ad exclusionem delegantis. Quid si delegatus post præuentionem ab ipso factam moriatur, vel fuerit reuocatus, siue delegatio de tota causa facta sit, siue de certo causæ articulo; veluti si sola sententiæ prolatio, non autem illius executio commissa fuerit, & quid in Rota Romana quoad hoc obseruetur. Denique quomodo circa hanc quæstionem differant, delegatus ab ordinario Iudice, & subdelegatus à Iudice delegato. Et vtrum præuentione Iudicis delegati impediatur Executorem Apostolicum.

S V M M A R I V M.

- 1 Quamuis delegatus subdelegans non abdicauerit à se iurisdictionem, tamen si subdelegatus præuenerit excluditur subdelegans in totum à cognitione causæ. Secus si subdelegatus nondum causam præoccupasset.
- 2 Ampliatur hoc procedere etiam si subdelegatio sine causa facta fuerit.
- 3 Iudex subdelegatus qui præuenit ante mortem subdelegantis, eo mortuo non amittit iurisdictionem.

4 Quando

4 Quando delegatus, mediante subdelegatione causam totam commisit quoad omnia, priuatur iurisdictione in illa causa, nec potest illam sibi reassumere. Quod ibidem explicatur quomodo procedat.

5 Qui alteri partem iurisdictionis subdelegauit, causam sibi reassumere potest, quia superior manet.

6 Text. in l. iudicium soluitur § 8. ff. de iudic. procedit non solum in iudice ordinario, sed etiam in delegato.

7 Subdelegatus dicitur preoccupasse iurisdictionem per solum decretum factum de citando, ad effectum perpetuandae iurisdictionis.

8 In tribunali Rotæ Romanæ, ille Auditor, cui prius presentata est commissio, dicitur prauentisse inter ipsos Dominos Auditores.

9 Index ordinarius, aut delegatus ad vniuersitatem causarum, potest quandocumque sibi reassumere causam alteri delegatam.

Executor breuis Apostolici vtrum impediatur per prauentionem alterius iudicis delegati.

S I summus Pontifex causam alicui delegauerit, & hic alteri eandem causam subdelegauerit, si deinde poenitentia ductus subdelegationem reuocare velit post preoccupatam à subdelegato iurisdictionem; quæsitum fuit, vtrum deleganti obstat exceptio per subdelegatum opposita ex causa preoccupatæ, seu perpetuatæ eius iurisdictionis. ¶ Vera resolutio est delegantem non abdicasse iurisdictionem à se per solum subdelegati deputationem. Si tamen de causa subdelegatus cognoscere cœperit, & res non sit amplius integra, non potest subdelegans, causæ cognitionem assumere, sed illa spectat ad subdelegatum, adeo, vt si subdelegatus mortuus fuerit, iurisdictione non redeat ad delegantem, sed opus sit nouâ commissione summi Pontificis, vel alterius primi delegantis. Text. est expressus, in cap. quatuor § 6. de offic. iudic. deleg. & ibi, Gloss. & Doctores lib. 6. Vincent. de Franch. decis. 255. Si autem causa nondum fuisset cœpta, & preoccupata per subdelegatum; tali casu subdelegans posset illam sibi reassumere, quamuis totam causam subdelegasset, d. cap. quatuor. ¶ Quod procedit etiam si subdelegatio, sine vllâ causâ facta fuisset: Ioan. Bapt. Costa, de re integr. distinct. § 5. n. 5. ¶ Et si delegans moriatur, vel fuerit re non integra reuocatus, id est, quando subdelegatus iam incipit vti suâ iurisdictione subdelegatâ, non ideo expirat potestas subdelegati, sed eo non obstante prosequi potest suam commissionem, c. si delegatus de offic. deleg. in sexto.

Quæ tamen non ita simpliciter intelligenda sunt, sed adhibenda est diuersorum casuum consideratio: quorum Primus est, quando constat, quod mediante subdelegatione Delegatus funditus à se abdicauit iurisdictionem contentiosam; vt potè quia causam in totum subdelegauit, nempe tam in cognoscendo, quam in iudicando, seu sententiam proferendo, quam etiam in exequendo: & tunc si index subdelegatus cœpit cognoscere, & vti suâ iurisdictione, delegatus non potest amplius de illâ causâ se intromittere, quia iam suo officio functus est, & totam iurisdictionem transtulit in subdelegatum, & sic eam amisit. Secus est si subdelegatus iurisdictionem non preoccupasset, quia tunc potestas semper remaneret apud subdelegantem.

Secundus casus est, quando pars aliqua dumtaxat & non tota iurisdictione fuit demandata, veluti si de-

legatus Papæ, alicui commiserit causam vsque ad sententiæ prolationem inclusiue, quæ executio sententiæ mixti est imperij, & tamen de iure Canon, potest alteri delegari, dummodo hoc expresse in sententiâ dicatur: & hoc secundo casu quamuis subdelegatus cœpisset procedere, poterit subdelegans commissionem reuocare, quia adhuc superior manet, iuxta regulam dicti, cap. si delegatus, 6; de offic. d. leg. lib. 6. versic. ultimo. Et ita succedit dispositio textus, in l. iudicium soluitur, § 8. ff. de iudic. ¶ Quæ non solum procedit in iudice ordinario, sed etiam procedit in istis terminis in iudice delegato. Gloss. in cap. super questionem, § si vero, in verb. si non possunt, de offic. deleg. in 6. & in dict. cap. quamuis, in verb. In totum, eod. tit. & ibi Franch. num. 2. & Anchar. in princip. Et hanc distinctionem approbare videtur Castill. lib. 2. controuerf. cap. 29. numero 3; Et clarè deducitur ex textu, in dicto cap. quamuis, in verbo, in totum. Et ibi, cum iurisdictione (ex quo est usus non extitit) non censetur in eum efficaciter translata. Et secundum hæc intelligenda sunt quæ subobscure tradit Ioan. Bapt. Costa, in tract. de re integr. dist. § 5. num. 8.

Dicitur autem index delegatus aut subdelegatus, cœpisse vti sua iurisdictione; non solum per citationem executioni demandatam, sicut Iudices prauentire solent, sed etiam per solum decretum, seu mandatum de citando. Quia licet, dum index aliquis vult prauentire contra alium Iudicem habentem æqualem iurisdictionem, requiratur citatio effectuatâ cum suis requisitis, de quibus nos tractauimus, parte 1. huius tractatus, c. 9. num. 5. & seqq. & num. 22. Tamen in casu de quo nunc agimus non agitur de prauentione, sed de perpetuatione iurisdictionis, inter quæ magnam esse differentiam probauimus, eadem parte 1. cap. 1. num. 17. & seqq. in 9; conclusione. Siquipem perpetuatio iurisdictionis in Iudice delegato, vel subdelegato fit per solum commissionem de citando, adeo vt statim per illud actum dicatur facta perpetuatio, & tali casu delegans non possit reuocare potestatem, subdelegato datam, si in totum facta fuerit subdelegatio, vt supra diximus, nec expiret iurisdictione illo casu per mortem delegantis, quia res non est integra, & talis esse definit per perpetuationem, Rota dec. 9. de dolo, & contumacia in antiq. Et ita explicat eadem Rota decis. 89. n. 8. & seqq. p. 6. Recentior.

Dicit tamen, quod si inter Dominos Rotæ Romanæ Auditores, dubium oriatur circa causarum prauentionem, (datis videlicet diuersis commissionibus) hoc obseruari solet, vt is prauentisse dicatur, cui prius præsentata est commissio, quamuis non processerit ad citationem, aut ad alios actus; secus si agatur inter vnum Auditorem, & alios iudices extra Rotam, de prauentione contententes; tunc enim præfertur is, qui per citationem prauentit, non circumductam; sed debet executioni demandatam.

Cæterum supradicta procedunt, quando agitur de iudice per delegatum subdelegato. Si enim per iudicem aliquem ordinarium facta fuerit delegatio, aut per eum, cui causam vniuersitas delegata fuit, qui ordinario iudici æquiparatur, talis delegatio potest quandocumque reuocari, siue res sit integra siue non, & siue causæ delegatio in totum, siue pro parte facta fuerit, Castrenf. in d. l. iudicium soluitur, § 8. ff. de iudic. Couarr. pract. quest. cap. 9. num. 1. & bene explicat Castrenf. ibid. num. 3. quia delegans quando est index ordinarius, semper retinet iurisdictionem. Et in materia euocationis ille dicitur

supp

superior ad effectum euocandi causam qui superior est in eodem genere iurisdictionis. Dec. in c. v. n. o. strum. num. 1. versic. & quod hic dicitur de appell. Bald. in dict. leg. iudicium soluitur § 8. ff. de iudic. n. 2. in prima lectura Angel. ibidem n. 2. per textum illum. ibi. Maius imperium habet. Rebuff. in consil. Reg. tom. 1. de euocationib. in præfat. n. 37. Lancell. de autem. c. 10. n. 47. Ratio vero diuersitatis inter delegatum ab Ordinario & subdelegatum à Delegato, secundum Hostiensem hæc est, quia ordinarius magis naturalem & firmiorem habet iurisdictionem, illamque à lege animatam vel inanimatam concessam, & ideo facilius reuocat, & difficilius amittit: Delegatus vero ab homine, (etsi à Principe) tamen, tamquam à iudice, non tamquam à lege animata, commissus videtur, ideo difficilius reuocat & facilius amittit. l. solens. §. 1. ff. de offic. proconsul. Ita Hostiens. in summa, tit. de offic. & potest. iud. deleg. §. quia delegari possunt, versic. sed nunquid potest reuocare.

Sed dubitari potest, si lite pendente coram vno Iudice, Papa aliquem deputauerit pro executione Breuis Apostolici, utrum ille delegatus possit Breue executioni demandare, in præiudicium litis præsentæ coram illo Iudice? In hac questione Veral. decis. 151. part. 3. resoluit, Breue obtentum de capienda possessione sine vitio spoli, non dare facultatem capiendi possessionem in præiudicium litis pendentis, & possessionem sic captam esse attentatariam. Quod est verum, si ageretur de Breui obtento lite pendente, si enim ante litem motam obtentum fuerit, & sic per præuentionem, executio postea facta retrahitur ad tempus concessi Breuis, & non est attentata: Rota decis. 426. num. 17. & sequens. p. 5. recent.

CAPVT IV.

ARGVMENTVM.

De Præuentione in causis compromissis inter plures compromissarios, seu etiam respectu Iudicum ordinariorum, siue agatur de compromissis voluntariis, siue necessariis; siue compromissum ante litem contestatam, siue post factum fuerit. Quando licitum sit recedere à compromisso, & Iudicem ordinariū adire. Quæ sit in hac materia potestas arbitrorum ex necessitate Statuti electorum. Quæ sit vis interpellationis extraiudicialis ad effectum constituendi in mora pro incurfu pœnæ in compromisso adiectæ. Et explicantur tradita in 1. huius tractatus parte, cap. 32. num. 43. & 44. circa vim denunciationis extraiudicialis. Tempus quando censeatur appositum causa limitandæ obligationis, vel tantum causa differendæ solutionis.

SVMMARIVM.

- 1 Inter plures arbitros à partibus electos non est locus præuentioni quoad se, quia omnes simul debent in causa procedere.

- 2 Si arbitrorum electio facta fuerit per dictiones alternatiuas, locus est inter ipsos præuentioni.
 - 3 Datur quoque præuentioni inter arbitros si plures nominati fuerint, & unus ipsorum in casum recusationis alterius.
 - 4 Facto compromisso voluntario, pars vna potest adire iudicem ordinariū, non obstat præuentione arbitrorum.
 - 5 Post causam præuentam coram arbitris voluntariis, potest quidem Iudex ordinarius adire, sed tamen incurritur pena in compromisso contenta.
 - 6 Ex compromisso necessario, factum in vim statuti, oritur actio & exceptio.
 - 7 Vtrum sit hoc casu differentia vtrum compromissum factum fuerit ante, vel post litis contestationem.
 - 8 Quocumque tempore fiat compromissum necessarium, remouetur potestas iudicis ordinarij, & num. 9. ubi explicatur doctrina Bartoli & Castrensis, in l. qui fidem. ff. de transactionibus.
 - 10 Per accessum ad iudicem ordinariū, verum soluitur compromissum Remissiuè.
 - 11 Soluta penâ in compromisso contenta, licet ab illo recedere de iure civili, secus de iure Canonico, secundum quod non procedit dispositio, Authentice Decernit. Cod. de recept. arbitr. num. 15.
 - 12 Arbitri ex necessitate Statuti electi, sunt instar Iudicum, & vocantur Arbitri iuris.
 - 13 Virum tales arbitri accedant magis ad ordinarios Iudices, quam ad delegatos.
 - 14 Quando compromissum fuit iuramento firmatum, ex eo oritur actio & exceptio.
 - 16 Idem si à partibus fuerit expresse homologatum, aut etiam tacite per subscriptionem illarum.
 - 17 Hodie, omnia fere compromissa actionem pariunt, & exceptionem, propter clausulas instrumentorum.
 - 18 In compromissis ex quibus oritur actio, si quis etiam extraiudicialiter interpellatus non obseruet promissa, statim pena incurritur.
 - 19 Per interpellationem extraiudicialem interrumpitur prescriptio legalis, imò & in certis casibus conuentionalis, ad maiorem explicationem eorum qua dicta sunt, parte 1. cap. 32. num. 43. & 44.
- Quando tempus censeatur appositum gratia differendæ solutionis, vel limitandæ obligationis.

DE sunt in hac questione diuersæ inspectiones, quarum prima respicit Arbitros plures inter se de præuentione contententes. Secunda tractat de præuentione inter ipsos Arbitros cum Iudicibus ordinariis in controuersiam deducta.

Quod ad primam inspectionem attinet, si plures arbitri fuerint electi à partibus, veluti tres numero, non est inter ipsos locus præuentioni, quia omnes simul laudem ferre debent, ita tamen vt si duo consentiant, & tertius præsens fuerit, hoc sufficiat, alioquin absente tertio, licet duo consentiant, non valebit arbitrium, quia in plures fuit compromissum, & potuit præsentia huius tertij trahere alios in suam sententiam, l. item si unus 17. §. Celsus alias, l. si in res 20. ff. de recept. arbitr. † Sed si per Alternatiuam factum fuerit compromissum, veluti si arbitrio Titij aut Seij, partes stare promiserint, compromissum valet, & datur inter eos præuentioni, vt scilicet ille procedere debeat ad definitionem causæ in quem partes præcisè consenserint, seu quem prius adire volue